



HOTĂRÂRE

18 iulie 2017

Nr. 86

mun. Chișinău

**Cu privire la înaintarea dlui Petru COCÎRȚĂ,
doctor, conferențiar cercetător, Eminent în
protecția mediului, academician – membru activ
al Academiei Internaționale de Informatizare,
pentru participarea la concursul pentru decernarea
Premiului Național – 2017**

În temeiul art. 86. lit. r) din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259-XV din 15.07.2004, pct. 93, subpct. 13), Statutului Academiei de Științe a Moldovei, pct. 3, 5, precum și recomandării Biroului Secției de Științe Inginerești și Tehnologice, extrasul din procesul verbal nr. 10/2 din 14 iulie 2017, Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Moldovei, **HOTĂRĂȘTE:**

1. Se înaintează candidatura dlui Petru COCÎRȚĂ, doctor, cercetător științific coordonator al Institutul de Ecologie și Geografie al AȘM, în vederea participării la concursul pentru decernarea Premiului Național – 2017, cu ciclul de lucrări ”Pentru un mediu sănătos prin cercetare, norme și participare”.

2. Scrisoarea de recomandare, elaborată conform punctului 10 al Regulamentului cu privire la Premiul Național (anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 399 din 12 iunie 2012), se anexează la prezenta hotărâre.

**Președinte,
academician**

Gheorghe DUCA

**Secretar științific general,
doctor habilitat**

Aurelia HANGANU

COMISIEI PENTRU DECERNAREA
PREMIULUI NAȚIONAL

SCRISOARE DE RECOMANDARE

privind înaintarea la concursul pentru decernarea Premiului Național - 2017
Dlui dr. Petru COCÎRȚĂ

Academia de Științe a Moldovei **înaintează** candidatura dlui **Petru COCÎRȚĂ, doctor, cercetător științific coordonator al Institutul de Ecologie și Geografie al AȘM**, în vederea participării la concursul pentru decernarea Premiului Național – 2017, cu ciclul de lucrări, în domeniul: **Știință**;

Ramura: *ecologie și protecția mediului;*

Tema: *„Pentru un mediu sănătos prin cercetare, norme și participare”.*

Temei:

1. Hotărârea Guvernului nr. 399 din 12.06.2012 cu privire la Premiul Național;
2. Satisfacerea tuturor criteriilor stabilite în Anexa nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 399 din 12 iunie 2012 „Regulament cu privire la Premiul Național”.

1. Numele, prenumele - COCÎRȚĂ Petru
2. Data și locul nașterii - 04.02.1947, Cărpineni, raionul Hîncești
3. Domiciliat - Chișinău, MD-2028, str. Miorița 7/1, ap.5
4. Locul de muncă sau ocupația - Institutul de Ecologie și Geografie al Academiei de Științe a Moldovei, cercetător științific coordonator
5. Gradul științific - Doctor în științe biologice
6. Titlul științifico didactic - Cercetător conferențiar, Academician - membru titular al Academiei Internaționale de Informatizare asociată ONU (New York, Moscova)
7. Titlul onorific - Eminent în protecția mediului, Cetățean de onoare al com. Cărpineni
8. Contribuția la dezvoltarea științei și implementării rezultatelor: **peste** 470 de lucrări științifice de nivel național și internațional, 2 brevete de invenție, 2 strategii, 1 lege, 1 act normativ, 1 standard internațional, 15 rapoarte de mediu naționale și internaționale etc. Este autor și coautor a circa 90 de monografii, rapoarte, culegeri, broșuri și materiale instructive, recomandări, publicate în circa 20 de limbi (română, ucraineană, rusă, engleză, franceză, spaniolă, chineză, arabă, etc).

Petru Cocîrță a absolvit Școala medie nr. 1 din com. Cărpineni (1964), după care a lucrat ca educator și învățător la aceeași școală 1964-1965, apoi a urmat Facultatea de Biologie și Pedologie a Universității de Stat din Moldova terminată cu mențiune (1970), doctorantura la Grădina Botanică AȘM și Institutul de Hidrobiologie AȘ Ucraina (1973) și perfecționări în domeniile ecologiei și protecției apelor (Kiev, 1983), managementului ecologic și dezvoltării durabile (Baaring - Copenhaga, Danemarca, 2000), reabilitării ecologice a terenurilor degradate (Praga, Republica Cehă, 2004) și altele.

1 etapă a activităților de cercetare și implementare a rezultatelor

După absolvirea cu mențiune a universității, Petru Cocîrță a fost cu succes înmatriculat în Doctoratură în cadrul Grădinii Botanice a Academiei de Științe a Moldovei cu stagieri la Institutul de Hidrobiologie al Academiei de Științe a Ucrainei. Se include în activitatea științifică cu perseverență și dăruire de sine pentru cercetarea și cunoașterea vieții plantelor acvatice – algelor, studiind pas cu pas problemele de dezvoltare a acestora în râurile și bazinele acvatice din Moldova și Ucraina, fenomenele de eutrofizare și „înflorire a apei”, de cultivare artificială a culturilor pure, fiziologiei și biochimiei algelor etc.

Pornind de la aprofundarea unor cercetărilor biologice și ecologice de mare însemnătate teoretică și practică, Petru Cocîrță a reușit, să participe la expediții științifice naționale pe râurile Nistru și Prut, dar și cele internaționale pe fluviile Nipru și Dunăre. În cadrul expedițiilor de anvergură pe vasul „Academicianul Vernadskii”, organizate și efectuate de Institutul de Hidrobiologie al Academiei de Științe din Ucraina în verile anilor 1971 și 1972 s-a reușit în premieră aplicarea în studierea ecosistemelor acvatice a unor noi principii hidrobiologice, fiziologo-biochimice, noi metode în cultivarea algelor și modele matematice, apoi în evaluarea și atenuarea dezvoltării masive a algelor în bazinele acvatice din Ucraina. Dl Petru Cocîrță în premieră a introdus aceste metodologii și în Moldova în cercetarea fenomenului de „înflorire a apei” și măsurilor de atenuare a acestuia, în combaterea concreșterilor de alge în sistemele hidrotehnice și/sau utilizarea biomasei algelor în economia națională.

Afirmarea științifică s-a confirmat prin susținerea cu „Brio” a tezei de doctor la Consiliul Științific lărgit al AȘM în anul 1974. Experiența acumulată și interesele științifice în domeniile prioritare ale biologiei teoretice și aplicative, au contribuit la continuarea cercetărilor și activităților de implementare a rezultatelor în domeniile de hidro- și agrobiologie, apoi în ecologie și protecția mediului, care au devenit tot mai actuale și stringente.

În timpul activității sale la Grădina Botanică a AȘM în calitate de cercetător științific (1973 -1976) și la Universitatea de Stat în calitate de lector universitar și cercetător științific superior (1976 – 1977), a contribuit în mod inovativ la dezvoltarea în Republica Moldova a noi direcții de cercetare – fiziologia și biochimia algelor, metodologii noi de cultivare și de cercetare a algelor (acvacultura, fitotehnia, bioindicația, programarea matematică a experiențelor etc.), la pregătirea specialiștilor de înaltă calificare pentru URSS, fosta Germanie de Est, Vietnam și altele. Ulterior aceste direcții de cercetare - acvacultura, fitotehnia, bioindicația și altele, au fost concepute și promovate pe scară largă la Universitatea de Stat din Moldova, Institutele de Microbiologie, Zoologie, Institutul Național de Ecologie și Întreprinderea de Stat „Acvacultura-Moldova”.

În anii 70 a secolului XX a devenit membru al Societății Moldovenești pentru Ocrotirea Naturii, iar în 1975 a inițiat și a devenit conducător al Secției tinerilor savanți și specialiști pentru protecția mediului în cadrul societății menționate, care a contribuit mult la conștientizarea ecologică a populației, la formarea specialiștilor de conotație națională și internațională în domeniul vizat (Capcelea Arcadie, Dumbrăveanu Andrei, Ganea Anatol, Palancean Alexei și alții).

În calitate de cunoscător al problemelor și legităților funcționării ecosistemelor acvatice Domnia Sa a organizat și a condus 2 raiduri ecologice în bazinul Nistrului (1976, 1978) cu participarea largă a specialiștilor, savanților, precum reprezentanților mass-media din Moldova și Ucraina, scopul fiind monitorizarea, evaluarea și soluționarea operativă a problemelor de mediu. Importanța acestor expediții a fost larg mediatizată în mass-media republicană și regională și a contribuit la consolidarea poziției ecologice a societății privind importanța problemelor de mediu.

În baza rezultatelor științifice obținute și activităților practice în domeniul hidrobiologiei, hidrochimiei și hidrotehnicii, ecologiei și protecției mediului, în anul 1980, i-a fost conferit titlul onorific de laureat al Premiului tinerilor savanți și specialiști din Moldova în domeniul științei și

tehnicii, iar în 1983 titlul – colaborator științific superior (Moscova) și distincția „Отличник охраны природы Молдавской ССР” (Eminent al protecției mediului din RSS Moldovenească, Chișinău).

În anii 1977 – 1990 dl Petru Cocîrță, prin concurs, se încadrează în cercetările de conotație regională și internațională în cadrul Filialei Moldovenești a Institutului Central (Unional) de Cercetări Științifice în domeniul Folosirii Complexe a Apelor (or. Minsk), transformată apoi în Filiala Institutului de Cercetări Științifice în Hidrotehnie și Meliorație din Ucraina. Aici, în colaborare cu savanții din centrele științifice din țară și de peste hotare (Belorus, Israel, Franța, România, SUA, Ucraina și altele), Domnia Sa a dezvoltat și argumentat importante concepții și legi, acte normative în domeniul ecologiei acvatice și protecției mediului, printre care:

- principiile și aprecierii normelor de calitate a apei în sistemele de irigare prin picătură (1983, 1986), în sistemele de infiltrare artificială a apei (1985) și în sistemele zootehnice (1989), precum și în cazurile de folosire pentru irigare a apelor mineralizate din zona de Sud a Republicii Moldova (1991); elaborarea noilor principii și reglementări de combatere a concreșterilor biologice în sistemele de irigare prin picătură (1988);
- elaborarea unui nou standard privind calitatea apei pentru irigare în țările CAER (1986) și altele.

Devenind cunoscut a fost cooptat în calitate de reprezentant al Moldovei la Expediția ecologică internațională „Dunărea Albastră - 90” pe fluviul Dunărea în toamna anului 1990, organizată de un Comitet organizatoric internațional. Expediția a inclus 123 persoane din fosta URSS, Austria, Cehoslovacia, România și Ungaria și a avut ca scop evaluarea complexă și soluționarea operativă a problemelor de mediu, unificarea metodologiilor de intercalibrare a analizei stării mediului și de apreciere a stării ecologice a fluviului Dunărea. Dl Petru Cocîrță a evaluat și în calitate de Vice-Președinte al Consiliului Științific al Expediției pentru colaborare internațională, a contribuit mult la soluționarea colectivă a obiectivelor și problemelor operative în bazinul Dunării.

Experiența acumulată a permis atragerea sa plenară la transformarea Societății Moldovenești pentru Ocrotirea Naturii în Mișcarea Ecologistă din Moldova (MEM), care a avut loc la sfârșitul anilor '80. Devenind unul din liderii acesteia, Petru Cocîrță a contribuit mult la formarea pe principii de protecție complexă a mediului înconjurător a noului Organ de stat pentru Protecția Mediului Înconjurător (1990).

Etapa a 2-a a activităților de cercetare și implementare a rezultatelor

După obținerea independenței Republicii Moldova, Petru Cocîrță, împreună cu alți colegi, participă nemijlocit și activ la instituirea primului Organ de stat - Departamentul de Stat pentru Protecția Mediului Înconjurător și Resurse Naturale cu subdiviziunile sale noi (Aparatul Central, Inspectoratul Ecologic de Stat, Direcția de Silvicultură, Serviciul Hidrometeo), subordonat direct Parlamentului Republicii Moldova (ca și Guvernul nou creat): elaborarea programelor și regulamentelor de activitate, selectarea prin concurs a colaboratorilor, selectarea tinerilor pentru trimiterea la studii în domeniul vizat etc.

Fiind unul din liderii MEM, a fost recomandat la conducerea Autorității Centrale de Mediu, dar fiind neafiliat la vre-un partid politic nu a fost acceptat de deputații Parlamentului de atunci, însă a fost promovată de ei în calitate de șef al Direcției Știință, Normative și Monitoring al Departamentului de Stat pentru Protecția Mediului Înconjurător și Resurse Naturale al Republicii Moldova (1990 – 1991) și a contribuit mult la promovarea cercetărilor ecologice noi în Republica Moldova. A elaborat și coordonat noul Program complex de stat privind cercetările științifice „ECOLOGIA”, în care au fost antrenate circa 40 de organizații de cercetare și proiectare. A elaborat concepția și teoria, regulamentul de funcționare a sistemului de monitoring ecologic integrat, care funcționează și în prezent în Republica Moldova.

A participat activ la dezvoltarea instituțională în domeniul cercetărilor științifice și educației ecologice: în anii 1990-1991 au fost înființate Colegiul de Ecologie din Chișinău și Institutul

Național de Ecologie. Dl Petru Cocîrță a contribuit nemijlocit la elaborarea primei variante a Programului de învățământ pentru Colegiul de Ecologie din Chișinău, care funcționează și în prezent. În același timp Direcția Știință, Normative și Monitoring al Departamentului a devenit unitate de bază pentru crearea Institutului Național de Ecologie (INECO), iar dl Petru Cocîrță a devenit director al Centrului de Monitoring Ecologic în cadrul acestui Institut.

Încadrându-se plenar la INECO în cercetarea continuă și implementarea în Republica Moldova a teoriei și practicii în domeniile de ecologie și protecția mediului, dl Petru Cocîrță a contribuit în mod esențial la apariția noilor direcții de cercetare:

- monitoringul ecologic integrat;
- conservarea biodiversității;
- management ecologic;
- dezvoltare durabilă și agenda-21;
- legislația și normativele de mediu;
- armonizarea actelor de mediu la Directivele UE și cele internaționale
- și altele.

Dl Petru Cocîrță s-a manifestat și ca expert în domeniul mediului atât la nivel național cât și internațional. Este nominalizat ca:

- membru al Colegiului Departamentului de Stat pentru Protecția Mediului și Resurse Naturale (1990-1993);
- membru al Consiliului Științific al Institutului Național de Ecologie (1991-2006);
- expert național în Programul Dunărean de Mediu (1992-1998);
- coordonator și responsabil național la elaborarea și implementarea programelor unificate de supraveghere a mediului în bazinul r. Prut (1993-1994);
- coordonator național al Programului „Anul European de Conservare a Naturii – 1995” (“ENCY - 95”) la Consiliul Europei (1994-1995);
- consultant național al UNEP, ELI/PAC (Nairobi, Kenya) – anii 1995 - 2000,
- coordonator al Punctului Național Focal al Agenției Europene de Mediu (Copenhaga, Danemarca, 1993-2006);
- coordonator și responsabil național la colectarea, generalizarea și prezentarea datelor naționale pentru rapoartele pan-europene de mediu (Bruxelles, Copenhaga, 1993-2003);
- manager al Punctului Național Focal la GRID-Arendal, (UNEP), Norvegia (1994 – prezent);
- membru al Consiliului Director al INFOTERRA (UNEP, 1998 – 2000); membru al grupului de lucru monitoring ecologic al Comitetului de Politică de Mediu al ONU (2000-2006);
- expert național la pregătirea rapoartelor globale de mediu (Geneva, 2000-2012); coordonator al Punctului Național Focal INFOTERRA (UNEP, 1993 – prezent);
- membru al Consiliului Științific al Institutului de Ecologie și Geografie (2006-prezent);
- reprezentantul Ministerului Mediului la Centrul de Acreditare în domeniul Evaluării Conformității Produselor (CAECP) din Republica Moldova (2006 – 2014), etc.

Elaborarea documentelor și materialelor noi

Fiind teoretic bine pregătit, dl Petru Cocîrță a contribuit în mod plenar la dezvoltarea activităților de protecție a mediului prin elaborare a mai multor documente naționale, dar și prin prezentările sale la diferite foruri naționale și internaționale:

- este autorul primului proiect al legii Protecția Mediului (1992), mediatizat și discutat pe larg în țară și peste hotare: între avizele pozitive este și avizul Asociației SUA de Avocați;
- este coautor de bază al Programului Național Strategic de Acțiuni în domeniul Protecției Mediului Înconjurător pentru perioada 1995 – 2010 – 2020 (1995),
- autor al Regulamentului Sistemului de Monitoring Ecologic Integrat (1998)
- autor al studiului „Bazele pentru raportările și indicatorii de mediu în Republica Moldova” (2003);

- coautor de bază al Primului Raport Național cu privire la Diversitatea Biologică a Republicii Moldova (2000), a Strategiei Naționale de Conservare a Diversității Biologice (2001),
- coautor a seriei de Rapoarte naționale (10 rapoarte) privind starea mediului (1993 – 2010),
- coautor a edițiilor: Planul Local de Acțiuni de Mediu (2005);
- autor al ediției Sisteme și informații electronice de mediu (2007);
- autor al edițiilor Legislația ecologică a Republicii Moldova (2008, 2015);
- coautor al ghidului Metode și echipament de colectare a artropodelor. Ghid științifico-practic (2014);
- autor al ediției științifico-metodologice „Din experiența geneticii ecologice” (2015) – în Rusă; etc.

Publicații de ordin internațional

Rezultatele cercetărilor științifice ale dlui Petru Cocîrță au fost apreciate înalt și pe plan internațional, iar contribuția Domniei Sale în majoritate au avut caracter de pionerat și s-au materializat în mai multe lucrări noi de autor:

- Environmental Information Systems in the Republic of Moldova. Technical and Assessment Report. GRID-ARENDAL, UNEP, 1996;
- State of the Environment. Country Overview - Moldova. EEA, Copenhagen, 1998;
- Reporting and indicator frameworks in the Republic of Moldova. Grid-Arendal, Norway. 2003 etc.

Dar și colective de ordin European și Global:

- European rivers and lakes. Assessment of their Environmental State. EEA, Copenhagen (1994);
- Europe's Environment: The Second Assessment. Aarhus, Denmark, 1998 – publicat în 14 limbi europene;
- Convenția ONU de la Arhus, 1998; UN/ECE Task Force on Monitoring and Assessment. Vol. 1-4. Lelystad, Netherlands, 1994;
- Europe's Environment: the third assessment. EEA. Copenhagen, Denmark, 2003;
- Global Environmental Outlook 3. Past, present and future Perspectives. UNEP. EARTHSCAN. Earthscan Publication Ltd. London: Sterling, VA, 2002 – publicat în Engleză, Chineză, Franceză, Spaniolă și Rusă;
- Global Environment Outlook. GEO4. Environment for Development. UNEP, Progress Press, ITD, Valetta, Malta, 2007 – publicat în Arabă, Engleză, Chineză, Franceză, Spaniolă și Rusă;
- GEO5. Global Environment Outlook. Environment for the future we want. UNEP, Valletta, Malta, 2012 – publicat în Engleză, Chineză, Spaniolă și Rusă;
- European neighbourhood and partnership instrument – Shared environmental information system. Republic of Moldova country report. Chisinau, Republic of Moldova: January, 2012;
- Republic of Moldova. Environmental Performance Reviews. Third Review. UNECE, United Nations, New York and Geneva, 2014; etc.

Activități de educație și aplicative

Concomitent cu activitatea de cercetare dl. Petru Cocîrță participă activ la:

- procesul de instruire a tinerei generații, inițial la Universitatea de Stat din Moldova și în prezent la Universitatea Academiei de Științe a Moldovei. A pregătit mai mulți specialiști, inclusiv licențiați, masteranzi în domeniile botanică, hidrobiologie, protecția mediului, ecologie, turism ecologic și altele, precum și doctoranzi în protecția mediului. Această activitate în pregătirea cadrelor tinere continuă și în prezent.
- a participat activ la procesul de acreditare a laboratoarelor analitice în domeniul apelor din Republica Moldova în cadrul Centrului CAECP, fiind abilitat ca expert și responsabil de către Ministerul Mediului.

- în anii 2007 - 2011 a participat în calitate de expert național la argumentarea ecologică a proiectelor de reabilitare a drumurilor internaționale și naționale din țară (peste 800 km). Este permanent solicitat la expertizarea actelor legislativ-normative de mediu, care se elaborează de grupele respective de lucru ale Ministerului Mediului, Ministerul Economiei, Agenția Moldsilva, Institutul Național de Standardizare, scopul fiind armonizarea actelor la cerințele europene și internaționale.

Ca rezultat constatăm că dl Petru Cocîrță s-a promovat cu succes în mai multe domenii de bază și conexe: ecologie, monitoring și management ecologic, conservarea biodiversității, dezvoltarea durabilă, legislația de mediu, protecția mediului, hidrobiologie, algologie și biochimia plantelor.

Rezultatele cercetărilor sunt publicate în peste 470 de lucrări științifice, publicate în circa 20 de limbi (română, ucraineană, rusă, engleză, franceză, spaniolă, chineză, arabă, etc), menționate detaliat mai sus. Impactul activității sale multilaterale asupra științei și practicii ecologice la toate nivelele este de mare valoare și foarte încurajator.

Aprecieri

Pentru toată activitatea sa de mulți ani Petru Cocîrță este decorat cu medalia ”Бережан труда СССР” (1990), menționat în Calendarul Național al Republicii Moldova (2007), Biblioteca Municipală „B.P.Hașdeu” a publicat o carte „Petru Cocîrță devotat științei și naturii” (2007), este Cetățean de onoare a com. Cărpineni (2008), are diplome de onoare din partea Ministerului Mediului (2007), Academiei de Științe (2007) și Guvernului Republicii Moldova (2011), iar Institutul Bibliografic American i-a acordat distincția „Albert Einstein Award of Excellence” și Medalia de Aur (2011) și altele.

Materialele selectate și prezentate de dl Petru Cocîrță în Ciclul de lucrări ”PENTRU UN MEDIU SĂNĂTOS PRIN CERCETARE, NORME ȘI PARTICIPARE”, dar și întreaga sa activitate cu prisosință confirmă vasta și prestigioasa activitate a pretendentului.

Luând în considerare cele expuse mai sus, Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Moldovei consideră candidatura dlui **dr. Petru COCÎRȚĂ**, cercetător științific coordonator al Institutului de Ecologie și Geografie AȘM ca fiind potrivită și corespunzând tuturor criteriilor în vederea participării la concursul pentru decernarea Premiului Național – 2017.

Președinte, academician

Gheorghe DUCA